

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. november 29.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2022/0391(COD)

15390/22
ADD 4

PI 169
COMPET 967
MIGR 379
IND 519
IA 207
CODEC 1863

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. november 28.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2022) 369 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA amely a következő dokumentumot kíséri: Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK TANÁCSI RENDELET módosításáról és a 2246/2002/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről és Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a formatervezési minták oltalmáról (átdolgozás)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az SWD(2022) 369 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2022) 369 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.11.28.
SWD(2022) 369 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri:

Javaslat
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE
a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK TANÁCSI RENDELET
módosításáról és a 2246/2002/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről

és

Javaslat
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE
a formatervezési minták oltalmáról (átdolgozás)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Vezetői összefoglaló
Hatásvizsgálat a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet módosításáról és a 2246/2002/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról és a formatervezési minták oltalmáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre (átdolgozás) irányuló javaslatról.
A. A fellépés szükségessége
Miért? Milyen problémát kell megoldani?
A formatervezési minták oltalmáról szóló 98/71/EK irányelv részben összehangolta a formatervezési minták nemzeti szintű oltalmát előíró tagállami jogszabályokat. A nemzeti rendszerek kiegészítéseként a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK rendelet 2003-ban létrehozta a formatervezési minták egységes (azaz az egész EU-ban azonos hatállyal bíró) oltalmát. Míg a nemzeti formatervezési mintákat a szellemi tulajdon tagállami nemzeti hivatalai lajstromozzák, a közösségi formatervezési mintákat (lajstromozott közösségi formatervezési mintákat) az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) lajstromozza és kezeli. A gazdasági tevékenység területi kiterjedésétől függően a vállalkozások és a szerzők ezért választhatják a lajstromozott formatervezési minták oltalmának nemzeti vagy közösségi szintű jogát, vagy ugyanazon a területen belül párhuzamos oltalmat kérelmezhetnek és tarthatnak fenn mind a nemzeti, mind a közösségi rendszeren keresztül. Ebben az értelemben a „közösségi” kifejezés „európai uniós”-t jelent. A legfőbb megoldatlan kérdés továbbra is a látható pótalkatrészek utópiacának oltalma. 12 tagállam engedélyezi a szabad versenyt ebben az ágazatban, míg a többi tagállam – a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelvbe belefoglalt, a piac megnyitására irányuló ösztönzés ellenére – fenntartja a gyártók monopóliumát. A formatervezési minták oltalmáról szóló uniós jogszabály gyakorlatilag az elfogadása óta változatlan maradt. E jogszabály értékelése (SWD(2020) 264 final) arra a következtetésre jutott, hogy az uniós formatervezésiminta-oltalmi rendszer összességében jól működik, de vannak bizonyos hiányosságok, amelyeket orvosolni kell annak érdekében, hogy a rendszert a digitális korban a célnak megfelelővé tegyék, valamint hozzáférhetőbbé és hatékonyabbá a vállalkozások, a kkv-k (kis- és középvállalkozások) és az egyéni szerzők számára. A Bizottság ezért (egy 2020-as közleményben) bejelentette, hogy el fogja végezni a formatervezési minták oltalmáról szóló uniós jogszabályok felülvizsgálatát. Az Európai Parlament és a Tanács egyaránt támogatta ezt a felülvizsgálatot. E felülvizsgálat célja különösen két fő probléma kezelése: 1. Legfőképp az EU-n belüli kereskedelem zavara és a javítási pótalkatrészek tekintetében egyes tagállamokban tapasztalható versenykorlátok. 2. A vállalkozások, különösen a kkv-k és az egyéni szerzők elbátortalanodása attól, hogy uniós vagy nemzeti szinten valamely lajstromozott formatervezési minta oltalmát kérelmezzék a részben idejéltúlt, bonyolult eljárások és a lajstromozott közösségi formatervezési mintáért fizetendő, az optimálistól elmaradó díjak, valamint az eltérő nemzeti szintű szabályok miatt, amely szabályok még nincsenek összehangolva a lajstromozott közösségi formatervezési minták rendszerének szabályaival.
Mi e kezdeményezés várható eredménye?
E kezdeményezés általános célja, hogy előmozdítsa az EU-ban a formatervezési kiválóságot, az innovációt és a versenyképességet azáltal, hogy biztosítja, hogy a formatervezésiminta-oltalmi rendszer a digitális korban a célnak megfelelő legyen, és hozzáférhetőbbé és hatékonyabbá váljon az egyes szerzők, a kkv-k és a formatervezési minták lajstromozása tekintetében intenzív iparágak számára. Célja továbbá a javítási pótalkatrészek egységes piacának kiteljesítése. Ezek az általános célkitűzések a következő három konkrét célkitűzésben öltönek testet: i. a pótalkatrészek utópiacának megnyitása a verseny előtt; ii. a lajstromozott közösségi formatervezési minták oltalmához való hozzáférésnek, az oltalom hatékonyságának és megfizethetőségének javítása;

iii. a közösségi és a nemzeti formatervezésiminta-rendszerek közötti kiegészítő jelleg és interoperabilitás fokozása, különösen az eljárási szabályok összehangolása révén.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés?

A formatervezési minták lajstromozása tekintetében intenzív iparágak jelentős mértékben hozzájárulnak az EU gazdaságához: 2014–2016-ban az EU GDP-jének közel 16 %-át tették ki és az összes munkahely 14 %-át biztosították. E kezdeményezés célkitűzéseinek megvalósítása ezért azzal az ígérettel kecsegtet, hogy kedvező hatást fog gyakorolni az ilyen, a formatervezési minták lajstromozása tekintetében intenzív iparágakra, ideértve a foglalkoztatáshoz való hozzájárulásukat is.

A közösségi formatervezési minták rendszerét az uniós rendelet hozta létre, így az csak az uniós rendelet révén változtatható meg. A formatervezési mintákra vonatkozó nemzeti szabályok közelítésének jelenlegi szintjét kiterjeszteni kívánó intézkedéseknek a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelven keresztül kell folytatódniuk, következésképpen ezen intézkedések csak uniós szinten hozhatók meg, tekintettel arra is, hogy biztosítani kell a lajstromozott közösségi formatervezési minták rendszerével való összhangot.

Ami konkrétan a pótalkatrészek kérdését illeti, az egységes piac csak uniós szinten teljesebben ki. A formatervezési minták oltalmáról szóló jelenleg hatályos irányelvvel kapcsolatban szerzett több mint 20 éves tapasztalat nem mutatott határozott, a tagállamok közötti önkéntes alapú vagy az iparág önszabályozása révén történő összehangolás irányába mutató tendenciát.

Az uniós szintű fellépés így biztosítaná, hogy az európai formatervezésiminta-oltalmi rendszer lényegesen hozzáférhetőbbé és hatékonyabbá váljon a vállalkozások, különösen a kkv-k és az egyéni szerzők számára. A javítási pótalkatrészek egységes piacának kiteljesedésével fokozódna a verseny, és az jelentős előnyökkel járna a fogyasztók számára, akik alacsonyabb árakon választhatnának a piacon fellelhető alkatrészek között.

B. Megoldások

Milyen jogalkotási és nem jogalkotási szakpolitikai alternatívák merültek fel? Van-e előnyben részesített megoldás? Miért?

- **Alapforgatókönyv – nincs változás:** A jelenleg hatályos szabályok és eljárások maradnak érvényben.

A pótalkatrészek oltalmát illetően az alábbiak szerinti három szakpolitikai alternatíva létezik:

- **1.1. alternatíva – Teljes körű liberalizáció valamennyi formatervezési mintára kiterjedően:** A „csereszabatos” pótalkatrészek piacát meg kell nyitni a verseny előtt az egész EU-ban, kiterjesztve azt mind a meglévő, mind az új formatervezési mintákra.
- **1.2. alternatíva – Az új formatervezési minták esetében azonnali teljes liberalizáció, majd a régi formatervezési minták esetében teljes liberalizáció 10 éves átmeneti időszakot követően:** Mint a fenti 1.1. alternatíva, azonban az új jogszabály hatálybalépése előtt már megadott formatervezési minták egy 10 éves átmeneti időszakban továbbra is oltalomban részesülnének.
- **1.3. alternatíva – Teljes körű liberalizáció kizárólag az új formatervezési mintákra kiterjedően:** A hatálybalépés előtt már megadott formatervezési mintákat ez nem érintené, és legfeljebb 25 évig oltalomban részesülhetnének.

Ami a lajstromozott közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatos összetett eljárásokat illeti, egy (egyhangúan támogatott) alternatíva létezik:

- **2. alternatíva – A lajstromozott közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatos eljárások egyszerűsítése és észszerűsítése,** például a formatervezési minták ábrázolására vonatkozó követelmények korszerűsítése és a többes bejelentések benyújtásának az „osztályok egységességére” vonatkozó követelmény eltörlésével való megkönnyítése révén.

Ami a lajstromozott közösségi formatervezési minták optimálistól elmaradó díjait illeti, egy alternatíva, és azon belül két részalternatíva kínálkozik:

- **3. alternatíva – A lajstromozott közösségi formatervezési minták lajstromozási díjának csökkentése és a többes bejelentés megkönnyítése:** Ez a modell lehetővé teszi a lajstromozott közösségi formatervezési minták oltalmához való könnyebb hozzáférést, különösen a kkv-k számára (az oltalmi jog olcsóbb megszerzése és olcsóbb első megújítás), ugyanakkor a későbbi megújítások díjának növelésével visszatartja a vállalatokat attól, hogy nem használt formatervezési mintákat tartsanak fenn a lajstromban.

3.1. részalternatíva: egyetlen lajstromozott közösségi formatervezési minta lajstromozási díja 350 EUR-ról 250 EUR-ra csökken. A többes bejelentés részét képező minden további formatervezési minta esetében a díj 125 EUR-ra csökken. Az első megújítás díja 70 EUR; a második megújításé 140 EUR; a harmadik megújításé 280 EUR; a negyedik megújításé 560 EUR.

3.2. részalternatíva: a lajstromozási díj szintén 250 EUR, de a többes bejelentés minden további formatervezési mintája esetében tovább csökken 100 EUR-ra. Minden megújítási díj magasabb mint a jelenlegi rendszerben. Az első megújítás díja 80 EUR; a második megújításé 160 EUR; a harmadik megújításé 320 EUR; a negyedik megújításé 640 EUR.

Az eltérő nemzeti szintű szabályokat illetően 2 alternatíva van:

- **4.1. alternatíva:** A nemzeti jogszabályok részleges további összehangolása, ami nagyobb összhangot teremt a lajstromozott közösségi formatervezési minták rendszerével. Ez az alternatíva azt jelenti, hogy a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelvet a formatervezési minták jogának olyan kiválasztott aspektusaira vonatkozó rendelkezésekkel egészítik ki, amelyekkel az irányelv még nem foglalkozik, és amelyekről az érdekelt felek megállapították, hogy (különösen az eljárások tekintetében) a legnagyobb szükség van a közösségi formatervezési mintáról szóló rendelettel való összehangolásra.
- **4.2. alternatíva:** A formatervezési mintákra vonatkozó nemzeti jogszabályok és eljárások teljes körű összehangolása. Ez a megközelítés a 4.1. alternatíván alapulna, és magában foglalná annak fenti elemeit, ugyanakkor magában foglalná a formatervezési mintákra vonatkozó anyagi jog és eljárások minden olyan fennmaradó aspektusát, amelyek a közösségi formatervezési mintáról szóló rendeletnek a részét képezik, de a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelvnek nem képezik részét.

Az **1.2. alternatívát**, a **2. alternatívát**, a **3.1. alternatívát** és a **4.1. alternatívát** magában foglaló kombináció az előnyben részesített opció.

Az 1.2. alternatíva tekinthető a leginkább arányosnak ahhoz, hogy a liberalizáció elve tekintetében az egységes piacon teljes körű összehangolást lehessen elérni. Ez összhangban van a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelvben foglalt, a pótalkatrészek átmeneti rendszerének szellemével, amely a pótalkatrészek uniós piacának a teljes liberalizációjára irányul.

Ez az alternatíva összhangban áll a Bizottság 2004. évi előző javaslatában megfogalmazott szándékával is, továbbá az antitörzst területen összhangban van a 461/2010/EU rendelettel (a gépjárművekre vonatkozó csoportmentességi rendelet) és azt kiegészítő jellegű. A pótalkatrészek piacának liberalizációja segítene abban, hogy az antitörzstrendszernek az összes előnye kibontakozzon a gépjárműipari utópiacon a vállalkozók és a fogyasztók számára.

Az 1.2. alternatíva végül összhangban áll a javítások és a körkörös gazdaság előmozdítására irányuló, a fenntartható termékekről szóló kezdeményezésben előterjesztett erőfeszítésekkel és kiegészíti azokat, továbbá összhangban áll a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodással (TRIPS-megállapodás).

A 2. alternatíva a 3.1. lehetőséggel együtt hozzáférhetőbbé és megfizethetőbbé tenné a lajstromozott közösségi formatervezési minták oltalmát a vállalkozások számára (a technológiai fejlődéssel lépést tartva), és jelentős pozitív hatásokat és egyértelmű előnyöket ígér a vállalkozások, különösen a kkv-k és az egyéni szerzők számára.

A 4.1. alternatíva – különösen azáltal, hogy a formatervezési mintákról szóló irányelvet a közösségi formatervezési mintáról szóló rendelettel összhangba hozva kiegészítené a fő eljárási szabályokkal –

megkönnyítené és olcsóbbá tenné a vállalkozások és a szerzők számára szerte a tagállamokban a formatervezési minták oltalmának megszerzését, többek között a nemzeti és a lajstromozott közösségi formatervezési rendszerek együttes alkalmazása révén.

Ez az alternatíva kedvező hatást gyakorolna az EUIPO és a szellemi tulajdon nemzeti hivatalai közötti együttműködésre is abban a tekintetben, hogy előmozdítja a gyakorlatok fokozott közelítését, és közös eszközöket fejleszt ki olyan új területeken, ahol az összehangolás kívánatos (pl. a formatervezési minták megsemmisítése). Miközben ez javítja a formatervezési minták oltalmi rendszereinek kiegészítő jellegét és interoperabilitását, egyben azzal az ígérettel is kecsegtet, hogy a felhasználók számára további nettó haszonnal jár.

Az elemzés és az önkéntes megközelítésekkel kapcsolatos múltbeli tapasztalatok alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az összes előnyben részesített alternatívát a formatervezési minták oltalmáról szóló irányelv és a közösségi formatervezési mintáról szóló rendelet jogszabályi módosítása révén kell végrehajtani.

Ki melyik alternatívát támogatja?

Az uniós formatervezésiminta-oltalmi rendszerek javasolt korszerűsítését, észszerűsítését és további összehangolását a 2., 3. és 4.1.b. alternatíva tekintetében határozottan támogatják a tagállami hatóságok, az Európai Parlament, a formatervezési minták lajstromozása tekintetében intenzív iparágak, a formatervezésiminta-oltalmak jogosultjainak szövetségei, valamint a szellemi tulajdonnal foglalkozó ügynökök.

A pótalkatrészek utópiacának az 1.2. alternatíva szerinti megnyitását határozottan támogatják a független pótalkatrész-gyártók és -forgalmazók, az érdekeiket képviselő szövetségek, a tudományos körök és a fogyasztói szervezetek.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb alternatívák) előnyei?

A fogyasztók esetében: A pótalkatrészek utópiacának az 1.2. alternatíva révén történő liberalizálása 340–544 millió EUR megtakarítást jelentene. Ez a megtakarítás a javasolt 10 éves átmeneti időszak eltelte után realizálódna teljes egészében. Ez alatt az időszak alatt a haszon minden évben 4–13 millió EUR-val növekedne.

A formatervezésiminta-oltalmat kérelmező vállalkozások és magánszemélyek esetében: A lajstromozott közösségi formatervezési minták díjainak a 3.1. alternatíva szerinti kiigazítása csökkentené a lajstromozáshoz való alapvető hozzáférés költségeit, és évi 6 millió EUR megtakarítást jelentene a formatervezési minták 5–10 évre való levédése esetében.

A lajstromozott közösségi formatervezési minták rendszerének a 2. alternatíva révén történő egyszerűsítése és észszerűsítése megkönnyítené a lajstromozáshoz való hozzáférést, miközben nagyobb kiszámíthatóságot és jogbiztonságot teremtene. Amennyire ez számszerűsíthető, éves szinten 1,6 millió EUR megtakarítást jelentene a formatervezési minták ábrázolására vonatkozó követelmények aktualizálása, valamint a többes bejelentések benyújtásának kiterjesztett lehetősége következtében.

A szabályoknak a 4.1. alternatíva révén történő további közelítése megkönnyítené és olcsóbbá tenné a vállalkozások és a szerzők számára szerte a tagállamokban az oltalom megszerzését, többek között a nemzeti és a lajstromozott közösségi formatervezési rendszerek együttes alkalmazása révén. Nagyobb kiszámíthatóságot eredményezne (kevésbé lenne szükség külső szakértelemre), segítene csökkenteni a szellemi tulajdonnal kapcsolatos portfóliók kezelésének költségeit, és megkönnyítené az oltalomra nem jogosult lajstromozott formatervezési minták törlését.

Az EUIPO esetében: az eljárásoknak a 2. alternatíva révén történő egyszerűsítése és észszerűsítése lehetővé tenné az EUIPO számára, hogy hatékonyabban bonyolítsa le a lajstromozott közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatos műveleteket (kevésbé hiányos kérelmek kezelése; a munkafolyamatok zökkenőmentesebb lebonyolítása és a háttériró dai informatikai környezet az európai uniós védjegyekkel kapcsolatos eljárásokhoz való igazodás miatt). Ez tovább könnyítené az EUIPO azon feladatát, hogy a szellemi tulajdon nemzeti hivatalaival együttműködve előmozdítsa a gyakorlatok

és eszközök konvergenciáját (az EUIPO mintegy referenciaként szolgál).

A tagállamok és a szellemi tulajdon nemzeti hivatalai esetében: A szabályoknak a 4.1. alternatíva révén történő további összehangolása lehetővé tenné a szellemi tulajdon nemzeti hivatalai számára, hogy vonzóbbá és versenyképesebbé váljanak az EU kétszintű formatervezésiminta-oltalmi rendszerében. A szabályok fokozott összehangolása azt is lehetővé tenné e hivatalok számára, hogy az EUIPO-val folytatott kiterjesztett együttműködésből profitáljanak, a gyakorlatok és az eszközök konvergenciáját előmozdítandó.

Milyen költségekkel járnak az előnyben részesített alternatívák (ha nincsenek ilyenek, akkor milyen költségekkel járnak a főbb lehetőségek)?

A gépjárműgyártók esetében: Közvetlen költségek nem merülnének fel, azonban a pótalkatrészek utópiacának liberalizációja a fogyasztóknál jelentkező várható megtakarításnak megfelelő összegű jövedelemvesztéssel járna.

A formatervezésiminta-oltalmat kérelmező vállalkozások és magánszemélyek esetében: A formatervezési minták megreformált oltalmi rendszerei az új szabályokhoz való, bizonyos fokú alkalmazkodást követelnének meg, többek között egyfajta tanulási folyamatot.

Az EUIPO esetében: A 2. alternatíva (a többes bejelentések benyújtására vonatkozó lehetőség kiterjesztése) és a díjak 3.1. alternatíva szerinti kiigazítása révén történő egyszerűsítés a vállalkozások és a magánszemélyek díjmegtakarításának megfelelő bevételkiesést eredményezne. Az alternatívák a munkafolyamatok és az informatikai folyamatok átalakításának (kisebb) végrehajtási költségeivel is járnának.

A tagállamok és a szellemi tulajdon nemzeti hivatalai esetében: A szabályok további harmonizációja a 4.1. alternatíva szerint – különösen az eljárások területén (pl. hivatali alapú megsemmisítési eljárások létrehozása) – végrehajtási költségekkel jár. Ezek a költségek azonban elviselhető mértékűek és arányosak is.

Hogyan érinti a fellépés a vállalkozásokat, köztük a kis- és középvállalkozásokat és a mikrovállalkozásokat?

A lajstromozott közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatos eljárásoknak a 2. alternatíva révén történő egyszerűsítése és a lajstromozott közösségi formatervezési minták díjának a 3.1. alternatíva szerinti kiigazítása különösen előnyös lenne a kkv-k számára, mivel hozzáférhetőbbé, és a kezdeti 5–10 éves időszakra megfizethetőbbé tenné a formatervezési minták lajstromozását. A nagy vállalkozásokkal összevetve a kkv-k nemcsak hogy hajlamosak kevesebb formatervezési mintát benyújtani, hanem hajlamosak rövidebb oltalmi időszakokat választani.

A 4.1. alternatíva továbbá a formatervezési minták oltalmához való hozzáférést is megkönnyítené a tagállamokban (többek között a nemzeti rendszereknek és a lajstromozott közösségi formatervezési minták rendszereinek a fokozott interoperabilitásuknak köszönhetően történő együttes használata révén), különösen a kkv-k számára. Ez a nagyobb kiszámíthatóság és jogbiztonság következménye is lenne, mivel a kisebb vállalatok jobban függenek a külső jogi szakértelemtől.

A hivatali alapú megsemmisítési eljárások további segítséget jelentenének a kkv-knak különösen abban, hogy a megsemmisített formatervezési mintákat hatékonyan töröljék a formatervezési minták lajstromából.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

A szellemi tulajdon tagállami nemzeti hivatalai minimális, arányos végrehajtási költségekkel szembesülnének a szabályok fokozott összehangolása következtében, különösen a formatervezési eljárások tekintetében.

Lesznek-e egyéb jelentős hatások?

Nincsenek más várható jelentős hatások.

D. További lépések

Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?

Öt évvel azután, hogy a rendelet teljes mértékben alkalmazandóvá válik, a Bizottság jelentést nyújt be

a rendelet végrehajtásáról az Európai Parlamentnek és az Európai Unió Tanácsának.